

Carolus: Felhozom Kazimát?

K. M. (márványgútt, szomorúan mosolyg): Ne hozd. Annymira nem vagyok még erős, annyira nem vagyok még halott... Menj haza békével és mondd meg uradnak, hogy jól esett a hívás. De nem tudok menni. Az ember mindig ott küzdjön, ahol a legtöbb szükség van az újító fényre. Itt meg nagy szükség van rá. Elcseszett országocská ez. Urai egymást falják. A nagy Mátyást is falták, de ő szétvert közöttük, mert volt hatalma. — Nos hát, nekem még nagyobb hatalmam van, a betű, a könyv, én ezzel győzöm le őket. És engedelmem, hogy belém marjanak, mert a betű, a könyv, minden magyarok sorsát viszi előbbre. Egy ember? Semmi. A lepkek úgy-e a fénybe repülve elégnék? (Kimagasodva) Fényt hozok Erdélynek, fényt magyaroknak. Az új századokat hozom, a nyomtatott betű varázsát, az emberiség új történelmét. (Szinte könnyörögtve sugja) Menj, testvér. Menj el gyorsan. Mondom — már nem vagyok elég erős, és még nem vagyok eléggé halott. (Költözik az ajtón.) Így. Egyedül ismét.

Borsai (szeliden): Uram, királyként fogadna Firenze és itt halálra marnak — még megdöngölhetod...

K. M. (halvány mosollyal): Nézzétek. (Zsebéből betűket vesz ki) Meg van az új betű! Már ki is öntöttem. A belga és holland mestereim se hinnék, olyan jól sikerült. Nézzétek mily szépek. A törzsük vékonyka, a fejük széles — ezekkel szép magyar szoltárokat fogunk nyomtatni.

Mind körülállják: Gyönyörű!

K. M. (messzenézve): És a könyv, amit csinálunk ezer év múlva is hirdeti Erdély és a magyar szellem dicsőségét. És ez a fontos, fiaim. Ezt hagyom nektek örökségül. Ugy munkálkodni, hogy ez a munka a nemzetet előbbre vigye, még ha el is ég benne az ember. Mert nem a Somsay grófokban van a magyar jövő, de megártó kultúrákban és azokban az egyszerű emberekben, akik közé az új lelket akarom elvinni magyarul nyomtatott könyveinkkel!

Borsai: Minden pénzünk elfogyott uram és a cselszövők fejedet kérik...

K. M. (a mosoly még mélyebb ajkai körül): Megkapják. Legyen kedvükre. De menjünk le addig is a tipográfia, szeretném, ha az új szoltáros könyv munkáihoz serényen hozzákezdene. Hogy mondják ellenségeim: Egy senki vasműves... Hát járunk vasművesek, hív a magyar jövőd!... (Mind, el.)

ÉSZAKERDÉLY IRÓI

Dési Huber Győző: Család

Kicsi ház a Mihályék háza, de milyen boldog!

Estéknél kék csillagok ragyognak fölülte és barna felhők kovályognak. És körülötte szerte a messzeségig fehér és levegős hőmérséklet terülnek el, amelyek végtelenek, mint az édesanya fürelme De jön a reggel és elhomályosodnak a kék csillagok, akkor felkel a fiatal asszony, megcsókolja a kis babát, odébb rárek a tűzre, majd felöltözik és kimegy a konyhába.

Mihály még aluszik, de nemsokára készen áll a kávé a fehér asztalon, akkor felriad ő is sebtiben. Hamar a kék gépész ruhát, a mosdót és a törülközőt s az olcsó fésű kacagva szánt fakó haján. Ej, nem kell tűkér, helyette ott van az asszonya barna szeme.

De milyen különös a szerető asszonyi szem! Egyszerre komoly és derűs, mámoros és mégis hideg. Dévaj s mintha éppen imádkozna.

Mihályék reggeliznek. Ott ülnek hárman az asztal mellett: a csöppnyi fiatal anya, akinek a szava olyan édes és zengő, mint csak a fiatal anyaké.

Azán a széles kis baba.

És a férfi...

Mihály csendesén kavargatja a kávéját, de oda sem néz, hogy mit csinál. Az asszony pedig ülben tartja a gyermekét, de ő sem eszik, ő a kiskékjéit szórakoztatja.

— Ahogy eljött a reggel, a kis baba felébredt és nagyot kiáltott — mesélte éneklő kancsokáján, — de akkorát, hogy anyuka is felébredt és föléje hajolt. — Hát hogy aludt Babika az éjjel? A kis lányka pedig felelt: Babika jól aludt. Akkor anyuka felkelt és felöltöztette. A jó kis lányka felkapta babos szoknyáját és együtt mentek ki a konyhába. Ha tudnád, Apó, hogy milyen különös ország is az a konyha! Mikor a kábasok és a kanalak meglátták a mi kis lányunkat, hirtelen csak félkerekedtek és a földig hajoltak meg előtte. Hát hogy aludt Babika az éjjel? Oh — mondotta Babi, — az ágy meleg volt és ki aluszik rosszul a meleg ágyban?

Közben felkelt a nap is, hogy meleg sugaraival körülről cirogassa a jó embereket és ő is megkérdezte a leánykától: — Hogy aludt hát Babika az éjjel? S Babika ismét azt felelte, hogy jól aludt, mert anyuka sokszor, de nagyon sokszor betakarta. Erre a nap nagyot köszönt és tovább ment az égen. Nem mint-hogyha nem óhajtott volna tovább cirogítani a leánykát, de helyett kellett adni a Bisu kutyának és apukának.

Ekkora Mihály úgy nevet, hogy majd felborítja az asztalt.

— Micsoda nő — mondogatja, — először jön a Bisu kutya és csak azután apuka. Türod ezt lányom?

— Türi hát! — kiáltja a fiatal asszony, mert valóban így van. Apuka lusta, nagyon lusta és reggelenként mindig sokáig alszik.

— Apuka nem lusta, de az éjszaka tiszter is felkelt, mert kutyája hideg volt. És... ez a kávé is hideg ám asszony, most mit csináljak vele?

— Persze hogy hideg, mert mindig bennünket néz, ahelyett, hogy a dolgát végezné. Most hát csak igya meg úgy, ahogy van.

— Milyen szigorú vagy — mondja Mihály és édesdeden még egyszer fölkaeg.

Igy telnek el az évek. Csöndesen, a lélek és a test örökös örömeiben.

Egyszerűség, mindennapi dolog. Egy szó, egy sóhaj s az ing lágy suhanása a föld felé, aztán a büszke, édes húsnak királyi ragyogása. Ez volt az asszony. Feketehaj és gyorsmeke, sápadt barna arc, kicsi feleség.

De néha azért össze is vesznek. Havonta egyszer, pontosan mindig másodikkán, amikor kiderül, hogy nem elég a hópénz. Sajnos adóra is kell és a házépítési költségek törlesztésére. Mihály ilyenkor mérgesen megy el és délidőben a napnál eszik.

A téli napok azonban nagyon rövidnek, ha későn jön a reggel, korán jön meg az este. És ötkor Mihály rohanva indul haza felé. Keményen rakosgatja a lábait a hóba és magában mosolyog. Ha valaki pedig megkérdezné, hogy minek örül? Azt felelné: talán a friss levegő, vagy a jól elvégzett munka... Mert nem valja be, hogy a közeledő kibékülés muzsikál benne. Nincs elég pénz? Egye fene, úgy senki lehet rajta segíteni. De az élet így is szép és annyi minden történhet benne! Ma például délidőben ahogy a gátnál dolgozott egyszer csak vidra bukott a jég alul fel. Aztán egy szarka repült a szílekre és kicsi réz csőgő volt a nyakán. A szarka nyilván örült a csöngőnek, mert olyan büszkén és peckesen lépegett, mint egy hadvezér. Hát nem kacagni való?

Végre ott van a házuk előtt. A konyhaajtón csöndesen benyit és nagyot köszön, majd a kislány arcát simogatja meg. Az asszony azonban nem néz rá, a köszöntését sem visszajelent, mert sok dolga van, a vacsorával persze. De Mihály azért nevet és beszél mosakodás és átöltözés közben is. Elmondja a kislányának, hogy a főgépésznek van egy kutyája és az olyan nagyon furesza kutya. Ha a

gazdája mellett van, nem tud nyugton ülni egy pillanatig sem a szeretettől. Egyre csak jár körbe-körbe, mint egy cszeveszett és nyög, vonyít és ugat, aztán egy óvatlan pillanatban akkorát ugrik, hogy forró nyelvvel pont a gazdája arcát éri el. Mert ez a legnagyobb öröme neki. De a főgépész néha bosszús valamiért és rácsap a kutyájára. Látnád csak, hogy buszkodik akkor. Összehúzódik a sarokban egész kiesire. Kikapott? Jól van. Utána azonban nem dacoskedik, hanem az első szóra szinte habzik a szája az örömteljes izgatottságtól: Itt vagyok és ha szeretsz engem, hát megfogom! Ilyen furesza, de furesza kutya. Az asszonyka erre megremeg, aztán leegyja a kezéből a kést és a kanalat, hogy odaszaladhasson az urához. És szent a béke, mert kicsi ház a Mihályék háza, de boldog ház...

PÉNZ

Áll a házhoz, ha idejében beszerzi államsorsjegyet! A pénzzel együtt nyugalom és boldogság költözik otthonába

A M. Kir. Államsorsjáték 40.000 aranypengő

főnyereményének, összesen 29.360 kisebb-nagyobb nyeremény húzása

Huzás június 8-án

Egészsorsjegy 3.— P. Fél 1.50 P.

Megjelent

SZTOJKA LÁSZLÓ új verseskötete

Ór

Amatőr kiadás.

Küldi a „Szamosvidék” kiadó-hivatala.

Vass Albert: A hunok átkelnek...

(Regényrészlet)

... A Tisza partján lepihentek a húnok. Az ég is kiderült, a késő őszi nap még egyszer rájuk zúdította langyos aranyát. Olyan volt az ég, olyan szűzi és tiszta, mintha nem történt volna semmi sem a földön.

Ugy látszott, a könyörtelen, gonosz menekülésnek vége van. A legények elnyúltak, sebeiket kötötték. Keveset beszéltek. Nézésük sötét volt. Sok mindent láttak az utóbbi időben s nem felelhettek.

A pihenés második napján egy legény, aki alkonyattájt a bereknél vadászott, lihegve dobbant a táborhoz vissza.

— Túl az erdőn lándzsások vannak. Sátrakat vernek. Lehetnek ezren.

A vezér sátra előtt ült, földre tett nyergen, midőn megvitték a hirt. Vele voltak a bekék, a kettő, ki megmaradt, Csele s Kadicsa.

— Rájuk megyünk! — horkant föl Csele s úgy kapta föl fejét, hogy homlokán, a kötés alól menten megindult a vér.

Kadicsa óvatosan lóbálta fejét, felkötött karját megtapogatta s tépdeste szakállát.

— Hátha többen vannak? Tévedhet a legény...

A vezér arca szigorúvá szűkülte. A tüzet nézte, makacsul, összevont szemöldökkel. Sovány arcát fényesre világította a zsarátnok, ahogy közel hajolt hozzá. Ferde szeméit összehúzta s nem szólt.

— Vezér, mit mondasz?

Dengezik felnézett. Látta a rája leső szemeket, melyek a szót várják mind, amit kimond. S ez a szó halálnak is,

életnek is lehet a szava. Felkelt a nyeregről s kiegyenesedett.

— Nyergelünk.

Csele úgy szökött talpra, hogy sebesült lába is megcsuklott belé. Villant a szeme s hangjában bosszú hörgött.

— Rájuk megyünk?!

A vezér ránézett. Hidegen, keményen, méltóságosan.

— Nem. Átúszuk a folyót.

Döbbenve állt a beke. Sűrű fekete vére a fejébe szállt.

— Elfutunk? — a hangja remegett.

A vezér csak állt, sziklakeményen s a szeme vágott.

— Nyergelni. Parancsolom.

Szó nélkül hagyta el a két beke a tüzet. Dengezik felnézett az égre, sok-sok csillag nyiladozott már rajta, gyönyörűségesen szép csillagok. Nézte őket, még sóhajtozott is hozzá. A csillagok hívószavak ragyogtak vissza a vezérre s nem mondtak semmit, nem tudtak semmit.

A táborban morajlás támadt. Dühös, szitkozódó moraj. S jöttek a bekék.

— A nép nem akar megfutni, támadni akar.

A vezér ott állt szikáran a domb tetjén.

— Úgy. A nép támadni akar. Betegen. Kiéhezve. Sovány lovakon. Támadni akar. Úgy.

Gúny és megvetés rezgett a hangjában. Súlyos indulattal felelt rá Csele.

— Senki sem beteg már, vezér! Az emberek jólakottak mind. Vadhúst ettek bőven!

Lesújtó pillantást kapott csupán a vezértől.

— Úgy. S ha tele a gyomra, felejt

nyomorúságát. Egyetlenegy legényt sem akarok veszteni többet, érted? A folyón átmegyünk.

Vezéri hang volt, ahogyan mondta, Csele hallgatott, bajuszát rágta, tépte homlokán a kötetést. Kadicsa ép balkezével nyögve kopjájára dült, a tüzet nézte s fejét csóválta hozzá.

— Bizony vezér, igazad van. De ezt a népet nem viszed át a folyón. Jól evett s jól ivott s most szédül a feje, annyira van magával.

A vezér már kardját kötötte. Hidegen adta a parancsot.

— Teszek róla, hogy megriadjon. A megriadt nép olyan, mint a nyáj, pásztor kell neki. Eridjétek s legyetek készen. Én majd átviszem őket a folyón, ha két beke nem elég arra.

Szótlatlanul indult a két beke. A vezér utánuk nézett hosszasan, míg továtűntek. Aztán bement a sátorba s mikor kijött, kezében szurokfáklya égett.

Öreg Kúd akkor jött éppen a vízről, hozta a lovakat.

— Sátort bonts öreg s nyergelj. Indulunk.

Óvatosan ment a fáklyával, megkezdte a dombot, a tábor hátába került. A tábor zúgott, akár a hangyaboly, melybe az izgalom sovány keze váratlan belemarkolt. Magas sásfü húzódtott félkörben, abba gázolt bele a vezér.

Zörgött jól, mikor közibe lépett, a szél s a nepsütés megszártították három nap alatt. Elégedetten morzsolgatta kezével az övig erő sáttét. A szél nyugatról jött.

Néhány jó marék száraz füvet kitépett s egymásra hányta. Alája tette a fáklyát.

Néhány perc múlva füstszagot hozott a szél a tábor felé. Néhány ló felhorkant. Az emberek felkapták a fejüket és szimatolni kezdtek.

— Valami ég — mondta valaki bölc

esen.

A füstszag erősödött. Nyugaton pirulni kezdetet az éjszaka s egy széles, vörös oszlop kitört a domb mögül s a folyóig szaladt. A lovak nyugtalankodni kezdtek. Emberek szaladtak a dombra s a vízhez.

— Ég a berek! Ránkgyújtották! Tűz! Tűz! Rajtunk az ellenség! Fegyverre! Nyergelni! Tűz!

Üvöltés, szitkozódás. A tábor megmozdult. Lóvak horkoltak, fegyver csörpölt, fejvesztett emberek rohantak össze-vissza. Közben a tűz mindkét szárnya elérte a folyót s jött, közeledett.

— Bekerítették! Ég a tábor!

Forró lett a levegő. Embermagaságú lángnyelvek harapták félkörben az éjszakát. A lovak rémülten ágaskodtak, tüzes pernye s maró füst kavargott a halálra rémült emberek között.

Keresték az ellenséget, de nem volt, nem látszott, csak a tűz közeledett vörös nyelveivel egyre s vadította a lovakat.

S mikor legnagyobb volt a fejvesztettség, a vezér megfuvatta a kiürtöt. Pillanat alatt helyreállt a rend. A háromezer legény hadirendbe állott. Így, csatasorban, már nem féltek, nem acsarkodtak. Így készek voltak bárhová menni, ahová viszik őket.

Dengezik az éltre ugratott.

— Utánam — rikkantotta s a ló száját nekifordította a folyónak. — Utánam!

— Huj-huj! — üvöltötte háromezer ember.

Mire pedig a tűz a tábor helyét elérte volna, kialudott magától. Csak itt-ott füstölgött még egy-egy folton az eltaposott sás. De a húnok már akkor túl voltak a folyón s a parton őrszemek álltak, ijjal a kezükben, vezéri parancsra...

ÉSZAKERDÉLYI KÖLTŐK

Fülöp József verseiből:

Lázmotolla

Dult ágyon én, — falon a Légy,
kettőnk közt lázmotolla
s a Csend, mint óriási pók,
szóvi körénk e viziót —
kajánul rostokolva.

— Hadd látom végre, — szól a Légy
és paplanomra pattan —
mért kell mindegyre mérgezen
vonszolnom át az életem,
hogy szemémben fogantam?!

Téged sem patyolat fogant,
de bünös kéjek szennye:
fejed dicsfényes, talpadon
sár, kezeden vér, ajkadon
szitok — s merengsz a mennyre!...

Minden, mi van, hasznodra kell.
Nagy baj azért, ha élek:
meglopom étked, italod,
cserébe ugyan mit adok?...
Hogy sírodig kísérlek?!...

Fájhat az ingyen-koszt, hiszen
testem sok véglény-férge
parancsra nem hajszolható,
gázbombaként nem dobható:
szennyem — így — kincset érne...

Érted vagyok... te... Tisztaság!
Ha holnap sírba esnél,
zi-zrimm! — gálába öltözöm,
a koponyádba költözöm
és s még millió testvér!...

Ordítanék: „Jaj... Bomba!... Légy!...”
Porog a lázmotolla
s a Csend, már Léthe-vizi pók,
szóvi tovább a viziót
ágy-síromra omolva...

Ince János: „Öregasszony”.

Tavaszi dallam

Csóktalan éveken
átvonszolt életem
ma számonkér és számadásra kész:
maradj hát így velem,
míg mámoros szemem
vágy-szikrát szóró, buja szádra néz.

Ilyenkor, március
kezdőd, — bár fiús
bohókodásra mozdul benn a vér, —
béklyóz a béna láb
s az első fény-nyaláb
magányos ágyra hull, ha hajnal ér...
Magányos egye — mind,
pedig most, ime, kint
a fű, a föld, a nap szeretkezik
s egy szürke kis veréb
is éppen az elébb
úgy remegett, mint lány, ha vetkezik.

Így könnyebb vallanom:
rügybontó hajnalon
pénzért — virág nyílt nekem is elég,
mégsem vagyok levert,
hogy szám a csökhelyet
és férfijusszon nem ízlelte még.

Tavaszi hajnalon
könnyes kacaj-dalom
mindig csak ez már, mássá nem lehet...
Tavaszi tűz-csikók,
— most hulló szűzi csók
pázmái, — fedjétek be lelkemet!

Flórián Tibor verseiből:

Ölelni tisztán

Közöttetek szeretnék lenni
s élni paraszti-jámboran,
türelmesen és bölesen.
Vetni magvető nyugalommal
s bevárni míg termésre érik az idő.
De mint a szélnek
rohannom kell,
játszanom kell,
ilattal és füsttel,
kavarni virágot s szennyet.
Viskók felett,
sátrak felett,
fört ablakokon át,
a nagy-nagy házak udvarán
vágatni át.
Megállni sohasem lehet
és nem szabad,
mikor a Cél hajt vadul.
Hiába tudod, hogy minden ház:
a házad,
s szívekből:
az otthonod.
Rohanni kell,
s mint a szentnek,
érintve mindent,
s mégis érintetlenül,
ölelni tisztán:
a világot!

Virágok énekeltek

Zöld fényben égtek a mezők,
fölobogtak a temetők,
kéken röpködtek a madarak,
az ég nyitott kelyhében
boldogan ültek a hegyek,
elpihentek s újra fölkeltek a szelek,
virágok énekeltek.

Vizió Armenopolisz templomában

Legyek zümmögtek a csendben,
a pap ájultan östya fölé hajolt.
Két gyertya égett.
Krisztus tizenégy képe,
a tizenégy stáció vértett a falon.
Megdermedt a templomhajó.
A Gergely-oltár két püspöke
némán állott ezüstköpenyében.
Péter és Pál apostol
kezeiben a karddal
kővé váltak,
s a puszta templom fölött,
a legkisebb toronyban
vijjogott a halálharang.

Mint a rózsza

Folyóparton pihen a lány.
Forró párnája iszap,
lány teste alatt sás.
Szemeit behunyta. Bágyadt.
Nem is tudja,
hogy póre
félíg, s barna bőre
csak egyre barnul.
Napszagú ő már,
kedvese a napnak,
s álmban,
— mint a rózsza —
ölét kitarja
a ravasz hódítóknak.

Két asszony ült

Láthatatlan halottak fölött
két asszony ült és sírt.
Nem messze, fáradt ásók mögött
még ásitott egy sír.

Árva fűz írta levelét
és mire a hold fölmerült,
ezer levélke
sírva az őszi fűben ült...

Ince János: „Kodor-utca”.

Varró Dezső verseiből:

Harkály

a templomtornyon

Repedt falat kopogtat a harkály
hallgatodzik: szánya, hogy beteg.
Ő a rengetegek orvosa,
jól tudja, hogy nem gyógyítja meg.

Ahogy ő áll évezredek falon,
szeretnék az időben állni meg.
Minden arany tapasztalatomért
vennék újra tudatlan szívét!

Ő kopogtat, ha szabad, ha nem,
mint egy égő rubint-a tetőn —
kítőró kedvvel fut a kopjafán
egyetlen élő hang a temetőn.

Gyermekkorom ablakán bekopogtat,
a kert alatt csobog a patak,
húsz év telt el, mintha még diák volnék,
pihenek az almafák alatt.

Jankó bátyám, — így szólt a falu papja,
ahogy patkolta Isten lovait,
— inkább adok a lámpából serétet,
te jól célozol, paritázd le itt!

Aki nagy úr, nem veszi őt észre,
csak a gyermek, a beteg látja meg,
egyszer falun tizenhat éves voltam
s a szívemet kopogtatta meg!

Kérdések

tejfogas szájacskából

Apu, a varjak hova mennek?
A szél miért nem látszik sohasem?
A kakas miért olyan berzenkedő,
hogy a csirkék is elfutnak tőle?
A fundiján oly ékes tolla nő,
milyen a csendőr kalapjába nő;
én olyan tollal repülni se szoktam.

Anyukámat honnan hoztad, Apu?
Egyszer láttam a mi cicánkat,
hogy körbe jár, nyávog és bágyadt,
látszott képén, ha keze lenne,
imnden párnát hasára tenne,
fejénél kis cicák nyivogtak
s mint a medvém hasa, úgy szóltak.

Az angyalok csak bukfenceznek?
A papok mindenkit eltemetnek?
sohasem tudják megcsinálni,
hogy nekem ott a mennyben is
legyen sisakos csörgősipkám,
legyen nyulam s arany bicskám?

Kis angyalkát tudnak-e fogni?
csak a templomban tudnak templo-
mozni?
egészen elnyelik a pánkót?
ilyet a jó Isten se látott!

Drága Apu, aki meghal, halott?
vagy csak teszi magát s úgy alszik el,
hogy nem is ásitott?

Angyalka lesz belőle, vagy csiga?
Pesztrám azt mondta egyszer, Zsuzsika,
hogy ő látott igazi halottat,
Nem nézte csak a göncöl rúdját.

Apu, ha meghalnak a pulykák,
az égbe mennek?

Az istenkéhez imádkoztam,
mégis oly furessák álmaim,
az éjjel épp az égig nőtt
és krampusz lett a kankalin.

Anyu nem Aput cirogatta,
a csúf szomszéd bácsit becézte,
úgy féltem, pedig imádkoztam,
jó Istenke van-e az égbe?

Azóta úgy félek, a hó se
az angyalok kiszakadt fátyla!
gyémántszálas karácsonyfámat
a kis Jézuska meg se látja.

A kocsisunk kis fiacskáját
a gólya szárnya el se bírja!
az angyalkák leveleit
Anyukám soha meg se írja,
fellegbáránykák szívecskéjét
a torony gombja nem is éri,
a mesefészku grifmadár is
csak saját-fiacskáját félti!

A szivárvány se rózsaszín,
az ég semminél nem kékebb,
a csillagok arany szemén
csak az Istenke lesz mind mélyebb!

Sztojka László verseiből:

Szabadnak!

Átmentem, ím minden poklon,
átugrottam tüskebokron.

Sétáltam a poklok hídján
ott maradtam kevés híjján.

Tűz perzselte szívem, húsom,
de ki él, az fusson, fusson!

Tűzes szemmel messze nézzem
mindig tiszta szívvel mérjen!

* * *

Ami jött, mindig kimondtam,
ime, egyedül maradtam...

Jeges út, fehér hó, varjak —
hagyjatok tovább — szabadnak!

Vigyetek vig szelek!

Barna mellemen mély sebek —
de visznek, ím, a vig szelek!

Kutattam, vágytam lázadó —
az ifjúság, jaj, illanó!

Vigyetek zúgó, vad szelek —
a napokból kitépjetek!

Mert minden év — új s új sebet
szakít s törli az éneket!

A lázadást, a boldog, vad
igaz és szép rohamokat!

Koldus ne légy, az kesereg
s ki meghalkul, az elveszett!

Ordítom: itt ne hagyjatok!
Vad szelek, jaj, ragadjatok!

Lehasad rongyom, rabigám,
annyi sok földi nyavalyám.

Egy pillanat — szétszakadok —
jaj, érzem, — boldog most vagyok!

Siess!

A gyermek kezéből kőre esett
és eltört a cifra, drága váza —
ó, siess, este már könnyen meglehet
hangot se találsz — dobogó szívedet
nem várja senki, ablak, ajtó zárva.
Ki itt lakott, álom megint és pára...

Nem szól, ha szólók...

A térde elé telepednék.
Csak nézném, nézném, nem beszélnek,
kezembe venném kezét lágyan —
olyan ez, mint a bibliában.
Az ujjai hajamba hullva
simogatnának újra s újra.
Oda borulnék, ha lehetne —
de tíz éve merev a teste —
nem szól, ha szólók, hívom, nem jön —
kiáltozok a szörnyű erdőn!

Csupaszon

Magas erkélyen labdarózsák —
füttel mulik a tűnő világ —
játékos szél, pajzán hajnalok,
kék ég, rét — fiatalok vagyok!

Vándorbotom mély tóba vetem,
oda vig fütyű, puha szerelem —
eldobom rongyom is, csupaszon
az ítéletet, így fogadom!

Feltámadtsz te még!

Ne fájjon hideg gúny-kacaj
ostor se! egyenes gerincéd!
Ott álltál, hol régi a jaj
az árvaság s fehér sóhaj,
keresztjüket emelten vitted.

Feltámadsz te még szép napon,
amikor nyár kacag a réten,
gabona leszel s ajkakon
nyár-esti dal s a fogakon
édes íz. S forróság a vérben!

Köszöntsük hát a kínokat
tisztá arccal s értő mosollyal,
merítsétek a vasakat
nem kapjátok a nyarakat!
Jöjjetek bár minden gonosszal!

Titok
Nők tisztá teintjüket gyakran csak annak köszönhetik, hogy figyelmet fordítanak emésztésükre. Legyen az emésztésének szabályozója: **DARMO!**

A magyar élet feladatai

Írta: **BIRÓ PÉTER** gazdasági elnök, Somkerék.

Nemcsak a falunak, de a városnak is vannak feladatai.

Éspedig: A falusi nép termel, úgy a falu, mint a város számára, aminek ellenében a város azzal kell ellássa a falut, amire szüksége van. Az ideges állapotban a város azzal vádolja a falut, hogy mindent felfal, a várost azzal a falu, hogy semmihez sem tud hozzájutni. A falu termékeit őszinte szívvel juttatja a városhoz, ma már bizony alig valami haszonnal, szívesen teszi ezt, de a városnak is be kell látnia, hogy a falu kiűz az ő megélhetéséért is, s nem olyan fenékgig tejfel gazdálkodónak lenni. Magyar lélekkel lássuk be, hogy a falu és város nagyon is össze kell fogjon, mind a kettőre vonatkoznak a magyar kötelességek írott és íratlan parancsai, mert hiszen közös a harc és közös a jövő!

A határok szépek, remélünk kell, hogy a termés is az lesz és akkor a kérdések jó része megoldódik, mert ha több lesz a kenyérünk, több lesz az országban a megelégedés is.

De a legfontosabb mégis — és ezt ne felejtjük, — a magyarok közötti testvériséget!

Észak-Erdély, a Szamosmente kérdések

(Dés) Észak-Erdély, a Szamosmedence történelmi viharoktól lehengerelt táj.

Az országrész időszerű kérdéseiről beszélgetve, a pártium egyik legjobb ismerője, Antal Dániel EMGE-igazgató a következőket mondja:

— Észak-Erdély jövője elsősorban is a magyarság gazdasági megerősítésétől függ. Lakóinak jérése kigazda, ezért a célszerű és eredményes gazdálkodás bevezetése és megismertetése itt óriási fontossággal bír. A vidék gazdasági értékeit szem előtt tartva, kalapkészítő, kosárfonó, stb. gyáriüzemeket lehetne alapítani a Szamosmentén, amely megsokszorozná a magyar megélhetést.

— *Kulturéletünkről se feledkezzünk meg, a jelenleg szünetelő dési szabad festőiskolát emeljük Erdély második Nagybányájává!* — mondja Mohi Sándor, a Désen élő országos hírvé festőművész, aki még a következőket teszi hozzá:

— Nem közömbös a magyar jövő számára a magyar kultúra sem! A dési magyar festőiskola jelenleg szünetel; valóban országos hírvé lehetne emelni. Hiszen a környéke Désnek, elmondhatjuk, hogy szebb, mint a nagybányai táj, vagy legalábbis van olyan. Egy országos hírvé festőiskola viszont országos érdeklődés körébe emeli a Szamosmedencét!

Népművészeti múzeumot Désnek!
Szolnok-Doboka vármegyében régóta szó van egy népművészeti múzeum felállításáról, amely a pusztuló szamosmenti magyar történelmi-s népművészeti kincseket gyűjtené össze. A terv egészséges és időtálló. Keresztülvétel alkalmas időben az Erdélyi Párt kéne szorgalmazza.

— *A falvak népe valóban a népi Magyarországot akarja!* — mondja Kése Attila ref. lelkész, az ismert közíró.

— Aki a néphez jön, vezető, közkaton, — mondja még a kitünő szórványmunkás, — példát hozzon, tiszta egyéniséget, szociális, munkás szellemet. Hagyjuk a szóvirágokat, mert a falu már csak a cselekvő magyarságnak hisz!

Észak-Erdélyben a magyar színját-

PAOLETTO

fényképészeti műterem, DÉS, FÁTER.
A modern foto-művészet eszközeivel élethű szépen kidolgozott képeket készít. — Amatőrfelvételre kidolgozása.

szás — küldetés!

Észak-Erdély magyarságának egyik kérdése a színjátszás helyes megoldása. Itt a magyar színjátszás hivatalos, küldetését teljesít, ezért egy olyan önálló színi kerületre, fiók-Nemzeti Színházra van szüksége a Szamosmentének, amely túl a szórakoztatáson és a bugó zenekaron a nemzeti műveltséget és a nemzeti nevelés nagy munkáját végzi. El kell érnie azt a bizonyos vonalat, amelyen felül az igazi, a művészet kezdődik!

— *Minél több hitel- és tejszövetkezetet alapítsunk a Szamosmentén!* — mondja Makkay Géza igazgató-tanító, az erdélyi szövetkezeti élet harcosa, — ugyanis a szövetkezet kiválóan alkalmas népművelő erő, ami a gazdasági megerősítésre is igen alkalmas.

— A közösségi szellem kivirágzása Erdélyben bizonyos tekintetben a szövetkezetek következménye is volt.

(Fényes Andor)

RÁDIO, CSILLAR, ELEM. ASZTALI ÉS ÉJJELEI LÁMPÁK, VILLANYVÁSALÓK legmodernebb kivitelben, olcsó árban a **SZENTBENEDEKI ELEKTROMOS MŰVEK R.-T.** dési és szamosújvári üzleteiben szerezhetők be. Kérjen díjtalan bemutatást, árajánlatot! Szakszerű, pontos javítás!

900 tagu énekkar énekelte a magyar népi énekeket Désen

(Dés) A dési iskolák — a főgimnázium, a leányiskola és az elemi iskolák közös ifjúsági dal ünnepet — éneklő ifjúság — rendeztek Désen, amely kimagasló eseménye volt az egész észak-erdélyi magyar életnek. Kilencszáz ifjú torok énekelte azokat az ősi magyar dalokat, amelyeket Kodály és tanítványai ástak ki a feledés homályából az új magyar élet számára. Az ünnepség a ref. leány elemi iskola udvarán folyt le, amely kicsinek bizonyult. A Himnusz Vajda Béla karnagy vezényelte, utána Bányai Ferenc vallás tanár az észak-erdélyi ifjúsági mozgalmak fardadhatatlan munkása tartotta meg bevezető előadását, amelyben kiemelte, hogy a lelki egység és a tiszta magyar szellem az, ami nemzetünk és országunk jövő útját jelzi. Ezután különböző népi énekek, Kodály szerzemények, Halmos, Bárdos, Viadana ének-számok kerültek bemutatásra. Ince János, Solymossy Zoltán, Vajda Béla és Varga Árpád karnagyok mesteri vezényletével. Ősi magyar dallamok csendültek fel a 900 ifjú ajkán, hogy hirt hozzanak elmúlt magyar időkrol és biztatást adjanak eljövendő szebb időkre. A közönség megérezte, hogy itt most a holnap új, népi Magyarország lelke szólal meg a dalokban és lelkesen tapsolta az úttörőket és a négy kitünő karnagyot, akik Ince Jánossal az élen, fáradságot nem kímélve készítették elő ezt az élményszamba menő, útmutató szép magyar ünnepséget.

(Szepeesi Ernő)

Magyar népi dalok

Haj, Dunáról fúj a szél, Szegény embert mindig ér,

Dunáról fúj a szél,

Ha az a szél nem fújna, talán hideg se vóna,

Dunáról fúj a szél.

Héj Janesika, Janesika, nőttél vóna nagyobbra,

Dunáról fúj a szél.

Nőttél vóna nagyobbra, lettél vóna katon,

Dunáról fúj a szél.

Szólóhegyen keresztül, megy a kislány öccsöstül,

Dunáról fúj a szél,

Ha az a szél nem fújna, talán hideg se vóna,

Dunáról fúj a szél...

P Ü S P Ö K - gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

600 év óta használják eredménnyel 43° C. kénes, rádiumos hőforrásait reuma, kösvény, ischiás, trombózis és izmok csuzos bántalmainál, mindenféle női betegségeknek.

Iszapfürdő, forró iszappakolások. Díjmentes prospektus. Békebeli ellátás.

Erdély egyetlen hullámfürdője

MAGYAR IRÓK ÚJ MUNKAI ATHENAEUM

Kiss Lajos:

A szegény asszony élete

A magyar parasztság asszonytípusainak életútja a bölcsőtől a koporsóig. Ára fűzve 12.— P.

Mariay Ödön:

Örök nomád

Egy magyar katonatiszt találkozása a szerelemmel Ázsia végtelen pusztáin. Ára fűzve 6.80 P, kötve 9.80 P.

Passuth László:

A biborbanszületett

A bűnös és ragyogó Bizánc virágkorának, Komnenos Manuel császár életének hatalmas regénye. Ára kötve 16.— P.

A Szamosmedence vezelő gyárai, bankjai, cégei

Magyar—Olasz Ásványolajgyár r. t., Dés.

Trasszia cementgyár, Dés.

Székely likörgyár, Dés.

Italközpont r. t., Dés

Kováts ecetgyár r. t., Dés

Gazdasági, Ipari és Kereskedelmi Bank, Dés.

Botgyár, Bethlen.

Bikfalvy textilnagykereskedés, Dés.

Szentkirályi textilnagykereskedés, Dés.

Vitéz Bándyné szövőüzem, Dés.

Koréh péküzem, Dés.

TURUL TAVASZI KÖNYVEI:

Megjelent!

Németh László: *Móricz Zsigmond*

Emlékezés az elhunyt nagy íróra, 8 műmelléklettel. Ára fűzve P 5.—, kötve P 6.50.

Németh László: *Magam helyett*

Önéletrajzának első része. Ára fűzve P 10.—, kötve P 12.—

Sziz Rezső: *Misztótfalusi Kiss Miklós*

A világhírű magyar nyomdász élete és munkássága. Síralmas Panaszával. Ára fűzve P 6.—, kötve 8.50.

Pálóczi Horváth Lajos: *Népünk dalai*
Népdalkincseink ismertetése, gazdag kottailustrációval. Propaganda kiadás. Ára fűzve P 4.—

Bözödi György: *Jónás Ninivében*

A kiváló erdélyi író regénye. Nagy meglepetés. Ára fűzve P 8.—, kötve P 10.—

K Ö N Y V N A P O K

Ádám Jenő: *A skálától a szimfóniáig*

A népdalfőlőrak kiváló tanárának népszerű zenekönyve. Ára könyvnapon kötve 12.—, könyvnap után P 15.—

Györffy István:

Magyar falu — magyar ház

Ára könyvnapon fűzve P 14.—, kötve P 16.80, könyvnap után fűzve P 17.—, kötve P 20.—

Szabó Pál: *Bölcső*

A nagyszerű triológia (Lakodalm-Keresztelő-Bölcső) harmadik része. Ára könyvnapon fűzve P 7.50, kötve 9.50, könyvnap után fűzve P 9.—, kötve P 11.—

Olvassuk az észak-erdélyi írók könyveit:

Fülöp József:

Fakírrá lesz a lelkünk

(Versek)

Flórián Tibor:

Vázlatok

(Versek)

Huber Győző:

Rajvonal (Regény)

Székely Mózes:

Csütörtök (Regény)

Sztojka László:

Őr (Versek)

Hajnali csoda (novellák)

Wass Albert:

Csaba (Regény)

Az idén rendezik meg Désen az első magyar könyvnapot!

(Dés) Dés megyei városban az idén rendezik meg az első magyar könyvnapot. A könyvnapot Bányai Ferenc válla tanár fogja rendezni, a magyar ifjúság bevonásával, a főterem könyvessát-arat állítanak fel, ahol az új magyar népi írók könyveit fogják árusítani. A dési könyvnapokat bensőséges ünnepség fogja megnyitni, amelyet ünnepi beszéd és szavalatszámok tesznek értékessé.

KORÉH-kenyér ízletes, tápláló! Minden jobb üzletben kapható. Kérjen mindentől Koréh kenyéret!

A HITEL ÚJ SZÁMA. Gazdag tartalommal most hagyta el a sajtót a Hitel legújabb száma. A vezető tanulmányt „Alkotmány és alkotmányfejlés” címmel Csekegy István egyetemi tanár írta. A továbbiakban Vita Sándor a Balkán-kérdés történelmi fejlődését foglalja össze, külön érdekessége a számnak Mátyusz Elemér forrás értékű tanulmánya: „A magyarság a középkori Erdélyben”. Fontos tanulmánya még a Hitel új számának Szöllősy András „Magyar zeneírás” című összefoglaló cikke, valamint Barát Jenő ismertetése Magyarország 1942. évi népmozgalmáról. A magas színvonalú nemzetpolitikai szemlélet Albrecht Dezső, Kéki Béla, Venczel József és Vita Sándor szerkesztik. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. I.

Szamosvidék

Nemzetpolitikai, társadalmi és közgazdasági hetilap.

Felelős kiadó és szerkesztő:

SZTOJKA LÁSZLÓ.

A „Szamosvidék” munkakörének főmunkatársai:

Flórián Tibor, Huber Győző, Mohi Sándor, Varró Dezső, Gróf Wass Albert.

Előfizetési ára egész évre magánosoknak 10 P Bankoknak, vállalatoknak, közületeknek 40 P Hirdetéseket a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők. (Helykötés nincs).

Kéziratokat nem ad vissza és nem őriz meg a szerkesztőség.

Szobafestést, mázolást, cimpfestést és templomfestést olcsón és jól elkészít, vállal, a 32 éve fennálló

Kiss Péter cég, Dés

Műhely: Kossuth Lajos-utca 8. szám. Lakás: Kovács Sándor-utca 57. szám.